

V. ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ

2. Οι συνέπειες των κατακτήσεων

Με την εξάπλωση του ρωμαϊκού κράτους συνέβησαν σημαντικές αλλαγές οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές, πολιτιστικές. Για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα, έγιναν προσπάθειες για μεταρρυθμίσεις. Αμέσως μετά ξέσπασαν εμφύλιες διαμάχες, με σκοπό την εξισορρόπηση της κατάστασης και την παγίωση της ρωμαϊκής εξουσίας. Τελικά, η δημοκρατία καταλύθηκε.

2.2. Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες:

• Οι κοινωνικές αλλαγές και η αλλοίωση των ηθών, που προκάλεσαν οι μεγάλες κατακτήσεις, ώθησαν **επιφανείς Ρωμαίους** να επιχειρήσουν **μεταρρυθμίσεις** για να αλλάξει η κατάσταση.

► Κάτων ο τιμητής:

- Εκλέχτηκε στο αξίωμα του **τιμητή (184 π.Χ.)**.
- Προσπάθησε με διάφορα μέτρα να περιορίσει την πλεονεξία, τη διαφθορά και την πολυτελή ζωή των συγκλητικών και των ιππέων.
- Θεωρώντας ότι τα ρωμαϊκά ήθη αλλοιώθηκαν από τις ελληνικές επιδράσεις, έφτασε στο σημείο να αποδοκιμάζει καθετί ελληνικό.
- Αποτυχία προσπάθειας.

► Τιβέριος Γράκχος:

- Εκλέχτηκε **δήμαρχος (133 π.Χ.)**:
- 1. Πρότεινε να ψηφιστεί ο **αγροτικός νόμος**, που έθετε όρια στην κατοχή γης:
 - Δυνατότητα για κάθε πολίτη απόκτησης ιδιοκτησίας μέχρι 500 πλέθρα.
 - Δυνατότητα κατοχής επιπλέον γης 250 πλέθρων για καθένα από τα δύο αρσενικά παιδιά του.
 - Η κατοχή της γης να μην ξεπερνά τα 1000 πλέθρα.
 - 30 πλέθρα γης σε κάθε ακτήμονα από τα δημόσια κτήματα.
- 2. Διανομή των θησαυρών του βασιλιά της Περγάμου Άτταλου Γ' στους ακτήμονες για αγορά καλλιεργητικών εργαλείων.
- Στις προτάσεις του Τιβέριου αντέδρασαν οι συγκλητικοί, έστρεψαν το λαό εναντίον του και πέτυχαν τη δολοφονία του.

► Γάιος Γράκχος:

- Εκλέχτηκε **δήμαρχος (123 π.Χ.)** και προσπάθησε να συνεχίσει το έργο του αδερφού του:
 1. Εφάρμοσε τον αγροτικό νόμο.
 2. Ίδρυσε αποικίες σε κατακτημένες περιοχές της Ιταλίας για τους ακτήμονες.
 3. Καθιέρωσε τη διανομή σιταριού στους φτωχούς της Ρώμης.
 4. Μείωσε τα χρόνια στράτευσης και αύξησε το στρατιωτικό μισθό.
 5. Συγκρότησε δικαστήρια από ιππείς, που δίκάζαν τις καταχρήσεις των συγκλητικών, για να μειώσει τη δύναμή τους.
- Οι συγκλητικοί, όμως, κατόρθωσαν τελικά να στρέψουν μέρος του λαού εναντίον του, ο Γάιος δεν κατόρθωσε να τους αντιμετωπίσει οργανώνοντας εξέγερση, και διέταξε ένα δούλο του να τον σκοτώσει.

- **Οι Γράκχοι**, για να χτυπήσουν την κοινωνική ανισότητα, επιχείρησαν να αποκαταστήσουν τους ακτήμονες δίνοντάς τους γη και να αποδυναμώσουν τους συγκλητικούς, αλλά χωρίς αποτέλεσμα.

2.4. Οι εμφύλιοι πόλεμοι:

- Στο τεράστιο ρωμαϊκό κράτος η **πολιτική δύναμη** και η **εξουσία** άρχισε να στηρίζεται όχι στην ψήφο του λαού αλλά στη **δύναμη των όπλων**, δηλαδή στο **στρατό**, που έγινε όργανο για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων φιλόδοξων στρατηγών.

- Στη διάρκεια του **1ου αιώνα π.Χ.** οι πολιτικές συγκρούσεις διεξάγονταν ανάμεσα στις παρατάξεις των **αριστοκρατικών**, που ήταν κυρίως συγκλητικοί, και των **δημοκρατικών**, που ήταν κυρίως φτωχοί ελεύθεροι πολίτες. Οι επικεφαλής όμως των παρατάξεων, πολλές φορές, είχαν αντίθετη ταξική προέλευση.

- Οι προσωπικές φιλοδοξίες των ηγετών των δύο παρατάξεων οδήγησαν σε **στρατιωτικές συγκρούσεις**, δηλαδή σε **εμφύλιους πολέμους**, που προκάλεσαν την κατάρρευση του δημοκρατικού πολιτεύματος.

► Πομπήιος και Καίσαρας:

- Μετά το θάνατο του Σύλλα στην πολιτική σκηνή της Ρώμης αναδείχθηκε ο **Πομπήιος**, άντρας χωρίς μεγάλες στρατιωτικές ικανότητες και πολιτική σταθερότητα, αλλά που ευτύχησε να σημειώσει στρατιωτικές επιτυχίες, νικώντας το Μιθριδάτη και προσαρτώντας νέες περιοχές στο ρωμαϊκό κράτος.

- Κατά το Μιθριδατικό πόλεμο, ο **Κατιλίνας** στη Ρώμη προετοίμαζε εξέγερση, αλλά ο ρήτορας **Κικέρωνας** αποκάλυψε τη συνωμοσία.

- Ο **Πομπήιος**, όταν επέστρεψε από την Ασία, συνεργάστηκε με τον **Ιούλιο Καίσαρα** και με τον πλούσιο **Κράσσο** και δημιούργησαν την **πρώτη τριανδρία (60 π.Χ.)**.

- Ο **Καίσαρας** εκλέχθηκε **ύπατος** και ορίστηκε **διοικητής** της Εντεύθεν των Άλπεων Γαλατίας, της Ναρβωνίτιδας και της Ιλλυρίας. Δημιούργησε στρατό και κατέκτησε τις περιοχές από το Ρήνο μέχρι τα Πυρηναία, νικώντας τους Γαλάτες. Οι νέες περιοχές γνώρισαν τον **ελληνορωμαϊκό πολιτισμό**.

- Κατά την απουσία του Καίσαρα από τη Ρώμη ο **Πομπήιος** κατέφυγε στην Ελλάδα, όπου νικήθηκε στη **μάχη των Φαρσάλων της Θεσσαλίας (48 π.Χ.)**. Η μάχη αυτή σήμαινε το **τέλος της Δημοκρατίας**, καθώς ο **Καίσαρας**, γυρίζοντας στη Ρώμη, αναγορεύτηκε **ισόβιος δικτάτορας** και συγκέντρωσε όλες τις εξουσίες.

• Οι μεταρρυθμίσεις του Καίσαρα:

1. Αποδυνάμωση της συγκλήτου.

2. Ενότητα του κράτους και ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις επαρχίες.

3. Διανομή γης στις επαρχίες για την αποκατάσταση του όχλου της Ρώμης.

4. Αποκατάσταση των στρατιωτών με διανομή γης.

5. Ίδρυση νέων αποικιών (Ελλάδα, Μικρά Ασία, Γαλατία, Ισπανία, Αφρική).

6. Βελτίωση του ημερολογίου.

- **44 π.Χ.:** Δολοφονία Καίσαρα από τους δημοκρατικούς Κάσιο Λογγίνο και Μάρκο Βρούτο.

► Αντώνιος και Οκταβιανός:

- Μετά τη δολοφονία του Καίσαρα απέκτησε δύναμη ο συνεργάτης του, **Μάρκος Αντώνιος**, που με το **Λέπιδο** και τον **Οκταβιανό**, θετό γιο του Καίσαρα, σχημάτισαν τη **δεύτερη τριανδρία (43 π.Χ.)**.

- Καταδίωξαν τους δολοφόνους του Καίσαρα και σε σύγκρουση στους **Φιλίππους της Μακεδονίας (42 π.Χ.)** τους νίκησαν. Ο Κάσσιος και ο Βρούτος αυτοκτόνησαν.
- Μετά τη νίκη τους ο **Αντώνιος** και ο **Οκταβιανός** μοίρασαν την εξουσία και τα εδάφη του ρωμαϊκού κράτους, αλλά οι φιλοδοξίες τους τους οδήγησαν σε σύγκρουση.
- Το **31 π.Χ.** συγκρούστηκαν σε **ναυμαχία στο Άκτιο** με νικητή τον **Οκταβιανό**, που έμεινε μόνος κύριος του κράτους.
- **30 π.Χ.:** Προσάρτηση της Αιγύπτου.
- Σταδιακή κατάλυση της Δημοκρατίας.